

Viešųjų pirkimų įstatymas smogė pertvarkomoms įmonėms į nugarą

2011.07.02, 11:03

Panevėžio statybų įmonės „Iglus“ vadovas greičiausiai būtų pasirinkęs įmonės bankrotą, o ne restruktūrizavimo procedūrą, jei būtų žinojęs, kad pasikeitus Viešųjų pirkimų įstatymui bendrovė neteks galimybės laimėti viešojo sektoriaus skelbiamų konkursų. Restruktūrizuojamos statybos įmonės teigia, kad tai svarbus pragyvenimo šaltinis – per krizę parklupusioms statybų įmonėms be jo sunku atsistoti ant kojų.

Beveik 20 metų rinkoje veikiančiai AB „Iglus“ restruktūrizavimo byla iškelta 2009 m. pabaigoje – finansinių įsipareigojimų vykdymas, netesybų ir palūkanų skaičiavimas jai buvo sustabdytas 4 metams.

„Restruktūrizavimo planas rėmėsi viešojo sektoriaus užsakymais. Jie visada buvo pagrindinė mūsų duona – sudarė apie 80% visų sandorių, – teigia Mantas Leliukas, „Iglus“ generalinis direktorius, – kai šių metų pradžioje įsigaliojo naujas Viešųjų pirkimų įstatymas, atsидūrėme labai keblioje padėtyje. Per pastarąjį pusmetį galėjome laimėti 6 viešųjų pirkimų konkursus, bet mūsų pasiūlymai buvo atmesti dėl restruktūrizuojamos įmonės statuso. Anot jo, įmonė vis dėlto prisideda prie kai kurių valstybės užsakymų – konkursus laimėję konkurentai samdo „Iglus“ kaip subrangovą.

„Iglus“ reikalai galutinai pašlijo, kai neatsiskaitė keli stambūs užsakovai. Vienas jų – „Jungtinis turto centras“, užsakęs viešbučio „Europa Royale“ statybas Kaune. Kitas – su „VP Market“ siejama įmonė „Aido turtas“, kurios užsakymu „Iglus“ Šiauliuose pastatė „Akropolį“. VŽ buvo rašyta (2010 11 11), kad „Iglus“ iš pastarosios įmonės mėgina išsireikalauti 16 mln. Lt už papildomus darbus – praėjusių metų pabaigoje ginčas persikėlė į teismą.

„Tai atskira istorija, ji mums labai apsunkina gyvenimą, bet mes nusiteikę rimtai dirbti, norime išgyventi – turime labai stiprią 150 žmonių komandą, ji galėtų ir antrą „Akropolį“ pastatyti. Tačiau valstybė formaliai suteikė galimybę atsistoti ant kojų, o nuo šių metų pradžios tą galimybę atėmė“, – akmenį į valdžios daržą meta p. Leliukas.

Ir traukia, ir skandina

Pagal šių metų pradžioje įsigaliojusį naująjį Viešųjų pirkimų įstatymą, perkančioji organizacija pirkimo dokumentuose gali nurodyti, kad restruktūrizuojamų bendrovių pasiūlymai bus atmesti. Pašnekovai teigia, kad pertvarkomoms statybų bendrovėms uždaryti keliai net prie mažos vertės viešojo sektoriaus užsakymų.

„Padėtis labai prieštaringa. Išėina taip, kad valstybė mėgina ištraukti skęstančią įmonę ir kartu dar užmeta svarmenis, kad šie temptų į dugną. Nesąžininga restruktūrizuojamą įmonę, kuri tęsia veiklą, prilyginti bankrutuojančiai, likviduojamai bendrovei“, – vertina Algimantas Ulickas, įmonės „Luidas“ vadovas. Jis pasakoja, kad įmonę prieš kelerius metus nugarzdino skolos bankui – bendrovė statė gyvenamuosius namus, tačiau užklupus krizei nespėjo išparduoti butų.

„Likome skolingi bankui. Buvo metas, kai VILIBOR pakilo iki 12% ir palūkanos sudarė pusę milijono litų per mėnesį. Manau, kad daugeliui įmonių teko rinktis bankrotą arba restruktūrizaciją dėl tokių priežasčių“, – sako p. Ulickas.

„Luidui“ restruktūrizacijos byla taip pat iškelta 2009 m., tačiau dabar ji nutraukta. Anot procesą administruojančios įmonės „Valeksa“, pernai gegužę kreditoriai nepatvirtino restruktūrizacijos plano ir buvo nuspręsta prašyti iškelti bylą pagal naują Restruktūrizavimo įstatymą, kuris įsigaliojo pernai rudenį.

„Dabar restruktūrizuojamos įmonės statuso neturime, todėl leidžiame sau dalyvauti viešųjų pirkimų konkursuose, bet, jei teismas priims palankų sprendimą dėl restruktūrizavimo, kils sunkumų. Būtų logiška dirbti su privačiu sektoriumi, bet šiuo metu jis yra labai menkas užsakovas“, – kalba p. Ulickas. Pastaraisiais metais įmonė daugiausia dirbo su viešuoju sektoriumi, iš jo sulaukdavo 80% visų užsakymų.

Gali padaugėti bankrotų

„Manau, kad daugelį tokių statybininkų kaip mes į duobę įstūmė 2008 m. pabaigos naktiniai Seimo posėdžiai. Jų metu buvo priimtas sprendimas nutraukti finansavimą visiems be išimties objektams, kuriuos buvome laimėję viešųjų pirkimų konkursuose, – teigia Marius Šiburkis, statybų bendrovės „Šeba“ vykdomasis direktorius, – buvome pelningai dirbanti įmonė ir per kelias dienas atsидūrėme beviltiškoje padėtyje, nes valstybė kaip užsakovė nesilaikė savo įsipareigojimų. Teko atleisti 280 žmonių ir imtis restruktūrizacijos.“

Anot jo, Viešųjų pirkimų įstatyme pertvarkomas įmonės prilyginus bankrutuojančioms pastarųjų gali padaugėti.

„Ūkio ministerija aiškino, kad VP įstatymą parengė remdamasi ES direktyva. Bet joje nėra nė vienos nuostatos, pagal kurią restruktūrizuojama, veiklą tęsianti įmonė būtų prilyginta likviduojamai ir būtų apribotos jos galimybės dalyvauti viešųjų pirkimų konkursuose. Rašiau laiškus Ūkio ministerijai, prezidentei. Bet įstatymas įsigaliojo ir viešasis sektorius atmeta restruktūrizuojamų įmonių pasiūlymus“, – aiškina p. Šiburkis.

Rinka įtari

Pašnekovai teigia, kad restruktūrizuojamoms įmonėms labai sunku kovoti su rinkos nepasitikėjimu.

„Jei tokia įmonė laimi privačių užsakovų skelbiamus konkursus, tai iš jos reikalaujama besąlyginių garantijų, depozitų. Aš asmeniškai esu įnešęs 200.000 Lt į banką kaip fizinis asmuo, kad bendrovė galėtų pastatyti įmonės „Dojus agro“ buveinę. Tik įnešę pinigus gavome leidimą vykdyti užsakymą“, – pasakoja p. Leliukas.

Anot p. Šiburkio, verslo aplinka restruktūrizuojamoms bendrovėms nėra palanki.

„Pavyzdžiui, mes jau dirbame pelningai, pernai apyvarta padidėjo beveik 3 kartus, iki 6 mln. Lt, bet žiūrima ne į bendrovės balansą, o į statusą“, – konstatuoja „Šeba“ vadovas.

Anot jo, palankiausiai restruktūrizuojamą įmonę vertina kreditoriai – bankai, medžiagų tiekėjai. O rinkos dalyviai, kurie su bendrove niekada nėra dirbę, žiūri įtariai.

Komentaras

Mantas Petkevičius, advokatų kontoros „Sorainen ir partneriai“ vyresnysis teisininkas:

„Tenka pripažinti, kad rinka iš tiesų nepatikliai žiūri į visas restruktūrizuojamas bendroves. Priežasčių yra keletas. Pirma, jei įmonė yra restruktūrizuojama, akivaizdu, kad ji jau turi gana didelių finansinių sunkumų. Kitiems verslo dalyviams neišvengiamai kyla klausimas, ar tokia bendrovė bus pajėgi vykdyti įsipareigojimus, ar statybų bendrovė spės laiku užbaigti darbus, ar darbai neįstrigs pusiaukelėje, ar bus iš ko reikalauti ištaisyti defektus per garantinį laikotarpį ir pan.

Aišku, apie šiuos klausimus galvojama, tiksliau, turi būti galvojama sudarant sandorius su bet kokia įmone, tačiau restruktūrizavimo bylos iškėlimas labai aiškiai parodo, kad finansiniai sunkumai yra jau ne teoriniai, o labai realūs. Mąstantys apie sandorių su restruktūrizuojama bendrove sudarymą suvokia, kad jeigu restruktūrizuojama bendrovė nesugebės vykdyti savų įsipareigojimų, kreditorius tiesiog turės stoti į bendrą kreditorių eilę, greičiausiai ši eilė jau ir iki jo susidarė ilga. Dėl šios priežasties iš restruktūrizuojamos įmonės prašoma papildomų garantijų, mokėjimo iš anksto, o tai dar labiau apsunkina verslą. Tvyro nepasitikėjimas restruktūrizavimo procesu – daug kam atrodo, kad restruktūrizavimas – tai tik būdas laimėti daugiau laiko ir nemokėti kreditoriams skolų.

Nėra universalių taisyklių, kaip rinkos dalyviai galėtų nustatyti, ar restruktūrizavimas yra tikras, ar apsimestinis. Kiekvienu atveju reikėtų vertinti įmonės būklę, žingsnius, kurių ji ėmėsi ar planuoja imtis, rinkos padėtį.

Sudarant sandorius su restruktūrizuojama bendrove reikėtų paprašyti pateikti restruktūrizavimo planą. Iš jo galima susidaryti tam tikrą nuomonę apie įmonės bendrą būklę ir įsitikinti, kad bendrovei leidžiama sudaryti tam tikrus sandorius. Aišku, net ir susipažinus su restruktūrizavimo planu rizika neišnyksta.“

Tekstas skelbtas birželio 20 d. „Verslo žiniuose“.

Visa portale verslozinios.lt esanti medžiaga priklauso UAB „Verslo žinios“, jeigu nenurodyta kitaip. Draudžiama ją platinti kitose žiniasklaidos priemonėse, internetiniuose tinklalapiuose be išankstinio UAB „Verslo žinios“ sutikimo. Cituojant būtina aiški nuoroda į verslozinios.lt kaip informacijos šaltinį